

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2014

Utställningen "I stereoskopet: Sacred Legacy – Edward S. Curtis and the North American Indian och Bilder av Nils Thomasson" visades vid Fjällmuseet 1 mars-30 april och 1 juli – 30 september 2014.

Verksamhetsberättelse 2014

INLEDNING

Ur verksamhetsplanen för 2014:

"Härjedalens Fjällmuseum AB driver en kulturhistorisk besöksanläggning i Funäsdalen. Härjedalens Fjällmuseum ska ge upplevelser baserade på kulturarvspedagogisk verksamhet inom arkeologi, kulturhistoria och konsthistoria i Härjedalens kommun. Verksamheten bör bereda besökarna utblickar mot samtidsfrågor och ge nya och jämförande perspektiv. Museet ska också erbjuda antikvariskt sakkunskap och stöd över hela Härjedalens kommun genom en kommunantikvarietjänst.

Anläggningen i omfattare en modern museibygnad, Härjedalens Fornminnesförenings samlingar och Fornminnespark. Fjällmuseet har som mål att årligen locka 20 000 besökare till utställningar, aktiviteter och evenemang.

Barnfamiljer är en viktig fokusgrupp, men alla besökare med intresse för såväl Härjedalens kulturhistoria som konst och andra kulturyttringar ska känna sig välkomna. Verksamheten ska vara levande, överraskande och angelägen för alla.

Bolaget har som uppgift att skapa och erbjuda upplevelser knutna till besöksanläggningen i samverkan med ideella krafter och andra aktörer."

Härjedalens Fjällmuseum AB ägs till 55 % av Jamtli, till 40 % av Härjedalens kommun och till 5 % av Härjedalens Fornminnesförening (HFF). Kommunen innehar ordförandeposten i bolagets styrelse. Kommunen och Jamtli nominerar vardera två ordinarie ledamöter i styrelsen, och HFF en. VD är museichef för Härjedalens Fjällmuseum tillika kommunantikvarie för Härjedalens kommun. Fornminnesparken i Funäsdalen och museets samlingar ägs av HFF, men disponeras av aktiebolaget, som ansvarar för det dagliga underhållet. För långsiktigt underhåll svarar HFF.

BASUTSTÄLLNINGEN

Fjällmuseets populära basutställning är uppbyggd kring fyra grundteman: sydsamer, bruksarbetare, bönder och forntid. Guidade turer genomförs regelbundet eller anordnas efter bokningar och anpassas enligt önskemål. Utställningen är i huvudsak ännu i gott skick tack vare hög kvalitet och underhållsinsatser. Att besökarna vanligtvis är mycket aktsamma om utställningen spelar förstås också in. Vid behov av åtgärder anlitas professionell utställningstekniker. Under arbetet med projektet *Romska spår* (se nedan) diskuterades hur närvaron av denna befolkningsgrupp skulle lyftas fram i basutställningen. Också höstens ansökan om projektmedel till projekt inom temat *Stereoskop - bilder av oss och dem*, syftar delvis till en ny blick på basutställningen.

TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGAR

Med start 2013 har museets nya lokal för tillfälliga utställningar funnits på plats, och omfattar det tidigare Karolinarummet på nedre plan intill kaféet. Här finns nu t ex tre stora glasmontrar, som kan fyllas med varierande innehåll. De tillfälliga utställningarna produceras med utgångspunkt i museets lokala samlingar men ska också rymma utblickande och jämförande perspektiv. Det lokala kulturarvet ska användas för att ge besökaren perspektiv på sin samtid och vara informativa och angelägna. Under året visades i rummet utställningarna / *stereoskopet* och *Peter Buchar: Mot nya horisonter*. Basutställningen nyttjades för att ställa ut *Med passion för slöjd*. Även Café Gästis har använts som utställningslokal. Se särskilda beskrivningar nedan.

Under 2014 producerades inte någon ny utställning i den gamla museibygnaden i Fornminnesparken, då resurserna behövde koncentreras till de övriga tillfälliga utställningarna. Istället kunde resterna av den gamla basutställningen där från 1970-talet äntligen rivas, ett rätt omfattande arbete, som utfördes med fint stöd av Härjedalens Fornminnesförening. Syftet var att under 2015 åstadkomma en större lokal för tillfälliga utställningar mm, något som saknas idag.

LEKSTUGAN

Genom barnens egen entré "Den hemliga gången" kommer barnen till museets populära inomhussäter. Där kan de med hjälp av föräldrar, personal och rekvisita träffa småfolket, klä sig som man gjorde förr, mjölka kor och getter, kärna smör eller fiska i den lilla tjärnen. Rekvisitan har använts sedan 1999 och börjar till stora delar bli sliten. Vissa mindre kompletteringar av föremålsbeståndet har gjorts, liksom en ordentlig genomstädning.

BILDSPELSVISNINGAR

I museets hörsal har investeringar gjorts tidigare år för att göra bildspelsvisningarna interaktiva och inte kräva personalinsatser vid språkval etc. Projektorn börjar bli sliten (pixelbortfall, dåligt fokus etc) och kommer att behöva bytas ut under kommande år. Fjällmuseet har låtit göra en kostnads kalkyl för byte av projektor, liksom byte/komplettering av befintlig ljudutrustning. Bildspelen som visades 2014 var *Landskapet som Gud gömde*, ett bildspel om natur och växter i Härjedalen, *Jämtland – Härjedalen 100 år på 10 minuter*, om stora historiska händelser under 1900-talet samt *Samer i södra Sápmi - de åtta årtidernas folk*, som handlar om samernas vandring i renens spår från kalvningsland till vinterbetesland. Under året har också barnfilmen *Storm & Tinde*, om fjällräv, visats kostnadsfritt med stöd av Naturskyddsföreningen.

Under utställningsperioden för *I stereoskopet* visades varje dag även dramadokumentären *A Thousand Roads* kostnadsfritt, med särskilt tillstånd från Smithsonian Institute i USA. Temat för filmen är modernt liv bland Nord- och Sydamerikas urfolk.

CAFÉ GÄSTIS

Kaféet fortsatte att arbeta med de inköpsrutiner som i stort sett halverade inköpskostnaderna 2012. Tonvikten ligger på hembakt och lokal livsmedelsproduktion. Ansvar för driften av kaféet har i huvudsak legat på en deltids-/timanställd personal. Kaféet är ett betydelsefullt "hjärta" i verksamheten, inte minst i samband med föreläsningar, konserter och konferenser. Försäljningen --- [bokslutet ej färdigställt].

BUTIK

Fjällmuseets butiksetablering i entrén ska fortsätta. Strävan är att hålla ned sortimentet till förmån för kvalitet och anknytning till tillfälliga utställningar. Butiken är också ett viktigt skyltfönster för verksamheten. Den tidigare inplanerade webb-shoppen har valts bort, eftersom Fjällmuseet anslöt sig till Destination Funäsfjällen AB:s boknings- och microbutiktjänst under 2014. Försäljningen --- [bokslutet ej färdigställt].

Utbudet i butiken anknyter till aktuella utställningar och projekt, här *Romska spår*. På så sätt kan butiken vara ett skyltfönster för vilken typ av verksamhet Fjällmuseet bedriver och tydliggöra vilka vi vill vara.

MARKNADSFÖRING

Marknadsföringen fortsätter genom affischering inom kommunen (och Östersund i det fall materialet tas emot) samt genom medlemskap i Upptäcktsresan och ArbSam. Annonsering har i huvudsak begränsats till JHT:s viktiga broschyr Upplev, Magazin Härjedalen, som regelbundet skriver fina artiklar om museet, samt under säsong i annonsbladet Fjällnytt. Vi har gjort ett par försök att annonsera på norsk sida, eftersom det med hänsyn till demografin i området bedöms vara av intresse att locka boende i Rörosområdet. Responsen från Rörosmuseum har f.ö. blivit bättre under året. Pressmeddelanden och personliga inbjudningar till olika aktörer skickas även till norsk sida. Arbetet med att ta fram en mångårig folder som beskriver och säljer anläggningen, har dock inte kunnat genomföras. Fjällmuseet har under året fått förbättrad synlighet och bokningsbarhet genom Destinations Funäsfjällen AB:s Nätbaserade bokningssystem, och vi deltog inför vintersäsongen i Destinationens kampanj bland ICA:s kunder.

INTERNETBASERAD INFORMATION

Hemsidan www.fjallmuseet.se har varit en viktig marknadsföringsyta, där aktuella arrangemang, öppettider och utbud kontinuerligt redovisas. Webhotellet och uppdateringsverktyget tillhandahålls av Härjedalens kommun, och supporten fungerar mycket bra. Vi har diskuterat vissa förbättringar, som kommer att genomföras under 2015. Hemsidan har en tydlig länk till *TillgänglighetsDatabasen*, där museet redovisas ur tillgänglighetssynpunkt för bl a funktionshindrade. Också museets Facebooksida används aktivt för att kommunicera med allmänheten vad gäller mer aktuella meddelanden, inbjudningar o dyl. Statistiken för antalet besökare redovisas för första året i tabellen nedan. Under mars och juli är besöksfrekvensen högst.

	Unika Besökare	Sidvisningar totalt
Januari	837	2198
Februari	833	2198
Mars	1017	2501
April	897	2237
Maj	810	2102
Juni	847	2281
Juli	1192	2765
Augusti	987	2644
September	925	2590
Oktober	882	2478
November	857	2235
December	994	2720
Summa:	11078	28949
Medel:	923,166667	2412,416667

Tabell. Statistik för hemsidan www.fjallmuseet.se under 2014.

ENTRÉFUNKTIONEN

Samtal har hållits under året med Destination Funäsfjällen AB angående olika frågor kring byggnadens foajé, butik och reception, något som kommer att landa i ett mer konkret förslag under 2015. Destinationen och Fjällmuseet har kommit överens om programmering av knappfunktionerna i våra respektive kassaapparater så att vi kan sälja varandras varor och på så sätt ge bättre service åt kunderna. Ett tidigare förslag om gemensam entré för museibyggnaden och Fornminnesparken har lagts åt sidan. Istället skissas på en idé om att sammanbinda den nya och gamla museibyggnaden via den nya byggnadens nödutgång på övervåningen. Syftet är bl a att få bättre tillgänglighet till Gamla museet.

FORNMINNESPARKEN

Ett flertal byggnader har hållits öppna under sommarsäsongen och september. Parken har även använts för andra aktiviteter såsom midvinterkväll, nationaldagsfirande och för hantverksförsäljning under Funäsdalens marknadsdagar.

Parken använts generellt sett under hela året som ett populärt promenadstråk och utgör egentligen Funäsdalens enda (halv-) offentliga park. Snöplogningen till Röda stugan, mobiliseringsförrådet (FOA) och Gårds- och säterarkivet (GOSA) bekostas av Fjällmuseet, liksom övre delen av huvudstråket genom parken, något som varit uppskattat.

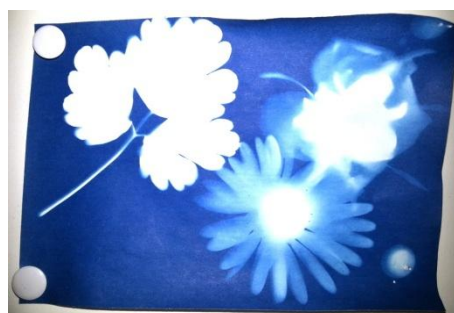
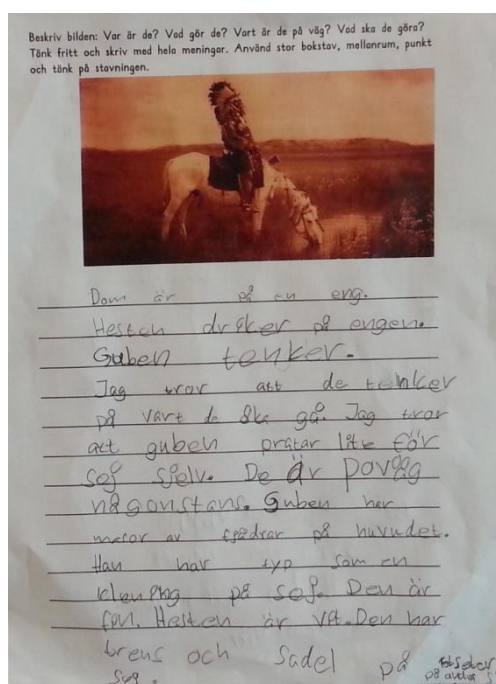
Sommarsäsongen och den tidiga hösten var våffelstugan i Fornminnesparken uthyrd till Nina Nylander, Funäsdalen. Nylander fick även lov att nyttja det intilliggande störröset/eldhuset, då Härjedalens Fornminnesförening denna sommar inte kunde nyttja det i samma utsträckning som tidigare år. Röda stugan är sedan hösten uthyrd till en arbetspendlande privatperson.

Vården av parken har omfattat parkskötsel såsom vårstädning, gräsklippning, trimning, begränsad slyröjning, rengöring av utomhusmöbler och städning av hus. I arbetet har personal från museet deltagit samt feriearbetande ungdomar. Vissa insatser har genomförts som uppskattade insatser av Fornminnesföreningens medlemmar, andra som volontärarbete i anslutning till våffelserveringen. I november gjorde museichefen och Fornminnesföreningen en gemensam fastighetssyn, då byggnadernas skador noterades. Noteringarna skall resultera i en vårdplan. Överlag noterades inga akuta eller svåra skador på de gamla byggnaderna, men att det däremot finns rätt stora behov av förbättrad värmeisolering och tillgänglighetsanpassning i de uppvärmda byggnaderna. Gångarna i parken behöver förbättras och trädbeståndet gallras ur. Nuvarande våffelservering har bristande kapacitet.

Fjällmuseet och Fornminnesföreningen har utökat samarbetet kring Logen. Under hösten gjordes en rejäl urstädning, och ett av rummen upplåts nu kostnadsfritt till föreningens textilverksamhet. Istället åtar sig föreningen praktiskt stöd vad gäller textilt arbete. Slöjdklubben för barn och ungdomar nyttjar regelbundet ett av rummen mot en avgift.

KULTURARVSPEDAGOGIK

Under året har relativt omfattande pedagogisk verksamhet bedrivits i anslutning till projekten och utställningarna *I stereoskopet* och *Romska spår*.

Ex på elevarbeten

När det gällde *I stereoskopet* vände vi oss dels till allmänheten och dels till skolorna. Regelbundna aktiviteter genomfördes för barn (från ca 5 år) och vuxna tillsammans, då vi diskuterade bilderna i utställningen och framställde egna s k cyanotypier med fotogramteknik. Vidare guidades 414 skolelever från 6 år i utställningen och genomförde bildanalyser och eget berättande inom ramen för skolans verksamhet kring fotografierna Nils Thomasson och Edward S. Curtis. Av dessa deltog 49 högstadieselever även i Länskulturens projekt *KonstLAB*, som genomförde workshops för ett par högstadieskolor, då eleverna fick tillverka egna lådkameror och pröva framkallningsteknik. Inom ramen för *Romska spår* deltog 214 elever från Funäsdalens skola, Bruksvallarnas skola, Sånfjällsskolan och Fjällbyns gymnasium i 15 workshops och samtal med tre deltagare från Romska kulturcentret i Malmö. Av de 214 eleverna deltog 126 st även i en dansföreställning dagtid med Flamenco del Sur, sammantaget 340 elevbesök.

Utöver detta har skolorna i närområdet flitigt använt museet inom ramen för undervisningen. I samband med Lopme Naestie genomförde festivalledningen tidsresor för barn i det samiska rummet. Ett av rummen i Logen upplåts till Slöjdklubben i Funäsdalen, en verksamhet för barn och ungdomar. Frågan om rekrytering av särskild pedagog har efter styrelsebeslut fått anstå till 2015.

ARRANGEMANG OCH ÖVRIG VERKSAMHET

Här följer årets viktigare arrangemang (vid sidan av ordinarie verksamhet, såsom bokningar Näsfallssalen och guidningar för allmänheten och bokade skolor och grupper). Fjällmuseet har även i samband med andras arrangemang ibland gått in med extra stöd i form av textpersonal eller rabatterade priser. Det är därför motiverat att även dessa tas med i listan nedan.

1 jan-4 maj	Utställning av Leif Nordlöf, <i>Fjällakvareller</i> . Café Gästis.
2 jan	Midvinterkväll, arr av Härjedalens Fornminnesförening. Museet deltar.
27 feb-1 mars	Lopme Naestie, sydsamisk kulturfestival. Stöd och medverkan av Fjällmuseet.
1 mars	Vernissage för <i>I stereoskopet</i> .
8 mars	Teater: Annika Östberg; <i>fånge W 189 68 Deasy</i> . Öfre Ljusnans teaterförening med stöd av Fjällmuseet.
22 mars	Föredrag av Bo Lundmark, boksläpp.
23 mars	Konsert med Ray Cooper av Härjedalens kulturcentrum med stöd av Fjällmuseet.
26 mars	"New York tur och retur" storbandsjazz under ledning av Jan Allan, arr av Jazz i Jemtland.
14 april	Erläggande av skytteprov i Näsfallssalen.
14-16 april	KonstLAB, fotoworkshops. Länskulturen i samarbete med Fjällmuseet.
29 april	Kulturseminarium av Patrik Byström, Härjedalens kommun.
5 maj	Skogsstyrelsens seminarium på museet och exkursion, Ola Hanneryd deltar.
28 maj	Skoldag i Fornminnesparken. Arr av Funäsdalens skola.
6 juni	Nationaldagsfirande. Fjällmuseet deltar.
21 juni	Vernissage för <i>Passion för slöjd!</i>
3 juli	Os sommarskole, Norge. Foto-workshops och guidning.
6-7 sept	Medverkan i Konstrundan.
6-12 sept	RKC Malmö och den romska utställningsvagnen. Workshops.
6 sept – 12 dec	Romska bilder i Café Gästis. Fjällmuseets foto utställning.
11 sept	Dans- och musikföreställning med Flamenco del Sur, Lund.
12 sept	Dans- och musikföreställning för skolklasser med Flamenco del Sur.
13-14 sept	Medverkan i Konstrundan.

14 sept	Internationella Kulturarvsdagen, "I krigets spår". Guidning i parken och samtal om beredskapstiden.
25 sept	Föredragskväll, arr av Mittådalens sameby.
13 okt	Girón sámi teáhter med föreställningen "Annorlunda", arr av Härjedalens kommun.
28 okt-1 nov	Höstlovsöppet på museet.
4 nov	Filmvisning av arkivfilm på 16mm. Samarr av Fornminnesföreningen och Fjällmuseet.
11-16 nov	Affärskedjans XXL Sport:s personalutbildning.
5 dec	Teater <i>Jultid i nutid</i> . Arr Öfre Ljusnans teaterfören med stöd av Fjällmuseet.
11 dec	Lucia i Fornminnesparken. Arr av Funäsdalens skola.
13 dec	Första visningsdag för <i>Peter Buchar: Mot nya horisonter</i> .
13 dec	Första visningsdag för <i>Levande vatten</i> .
29 dec	Midvinterkväll. Fjällmuseet deltar.

KOMMUNANTIKVARIETJÄNSTEN

Frågor har inkommit från allmänheten, hembygdsföreningar och i vissa fall från enstaka kyrkliga församlingar. Det har fr a gällt byggnadsvård, generella frågor om projekt och bidrag samt lagstiftning. Några ärenden har i samråd med Fjällmuseet överförts från Jamtlis byggnadsantikvarier. Antalet rågivningsärenden ökade under hösten, vilket hör samman med datum för länsstyrelsens kulturmiljövårdsbidrag. Minnes Antalet remisser från Härjedalens kommun i plan- och bygglovärenden har ökat något, vanligtvis rör det sig om komplementbebyggelse och ombyggnad/restaurering. Tjänsten som kommunantikvarie omfattar 25 % och bekostas med medel från Jamtli. I detta ingår dock inte kostnader för resor och traktamenten, som kan bli mer betydande i takt med att verksamheten blir mer känd, och som måste tas från övrig budget.

PERSONAL

Museets personal har utgjorts av två heltidsanställda, VD Ola Hanneryd och marknadsförare/administratör Simone Rudloff, och två deltidsanställda, Kenny Jonsson och Sanna Siljeström, med flera varierande uppgifter - butik, reception och kafé, utställningsarbete, städning m m. Bolaget tar även in extra timanställda under säsongstopparna. Samtliga anställda delar många praktiska sysslor. Styrelsen beslutade hösten 2013 att omfattningen av receptions- och kafépersonal skulle begränsas till 2 x 60 %. Dessa tjänster övergick under året från timanställningar till tillsvidareanställningar. Efter förhandling med facket Vision kunde neddragningen genomföras under juli månad 2014. Samtidigt ändrades den ena tjänsten till assistent, vilket i det här fallet innebär ett mer formaliserat stöd vid t ex utställningsbyggande. Tillsvidareanställningarna vid museet motsvarar totalt 3,2 tjänster. En tvåspråkig medarbetare har deltagit i fortbildning i svenska på arbetstid. Under sommaren fanns fyra feriearbetande ungdomar på plats under sex veckor. Frågan om anställning av en museipedagog anstår efter styrelsebeslut till 2015.

FÖREMÅL: FÖRVÄRV, VÅRD OCH LÅN

Fjällmuseets egen programvara och databas för registrering av föremål (SOFIE) har konstaterats vara helt föråldrad, och en del tid har ägnats åt att utreda om det gamla systemet fungerar och hur det skall uppdaterats. Vissa generella datorproblem har gjort att arbetet dragit ut på tiden, men teknisk support har knutits till en uppdatering av systemet, som genomförs våren 2015. Några mindre förvärv av föremål har gjorts under året, bl a av träkärl, en lassekorg, en väv och en originalkarta över Härjedalen från 1790-talet. Ett trevligt föremål är ett äldre bemålat träskrin, som har tillhört Erik Fundin, grundaren av Härjedalens Fornminnesförening. Från hösten är museets stereoskop med tillhörande bilder utlånade till

Hallwylska museet, Stockholm, och utställningen *Skräck och skrock - det ockulta sekelskiftet 1900*. Under ett halvår har fyra föremål med anknytning till Jöns Ljungberg varit utlånade till Läns museet Västernorrland – Murberget och utställningen *Målat och snidat, norrländsk möbelkultur*. Inför julen lånade Jamtli Fjällmuseets tidigare utställning *Bockens följe*, som sedan magasinerades i Lockne enligt ö k med Jamtli.

BESÖKSSTATISTIK 2014

Under året kunde glädjande nog en återhämtning förmärkas, vilket dels bedöms vara en fördröjning av utvecklingen inom turistnäringen i området i stort, där man noterat en återhämtning de sista åren (efter lågkonjunkturen 2008), dels bedöms vara en effekt av att årets nya utställningar och verksamhet väckt intresse. Öppethållandet efter sommaren utökades t o m 30 september, vilket svarar mot fr a utländska turisters behov. Det avspeglar sig också i det ökade besökarantalet under denna månad. Museet kunde till skillnad från 2013 inte ha öppet under maj (som är lågsäsong), vilket avspeglar sig i lägre siffror. Det ger dock en indikation om att det går att ha öppet sådana månader, om det också kräver större beredskap hos ordinarie, mer kontorsbunden personal.

Besöksstatistik museet 2010-2014*

Besök	2010	2011	2012	2013	2014
Januari	802	424	434	416	592
Februari	984	897	994	1114	868
Mars	1967	1775	1959	1257	1332
April	1283	1299	1152	937	944
Maj	256	258	0	333	85
Juni	1032	804	915	583	761
Juli	4162	2273	2211	1914	1803
Augusti	2544	1740	1829	1749	1528
September	1411	934	803	711	1062
Oktober	657	221	229	203	117
November	147	244	58	81	42
December	157	218	393	330	1155
Summa	15402	11087	10977	9628	10289
Medel	1283,5	923,92	914,75	802,33	857,42

*Innefattar Inlösta vuxna, barn, betalande barn, gratis vuxna, inträde med årskort, barnaktivitet, barngrupper och vuxengrupper.

Tabell 1a

Besöksstatistik verksamhet 2010-2014*

Besök	2010	2011	2012	2013	<u>2014</u>
Januari	1407	774	519	688	592
Februari	1533	557	1176	1426	1315
Mars	2602	1775	2127	1340	1570
April	1463	1299	1293	987	1061
Maj	692	340	156	333	132
Juni	1215	962	959	583	761

Juli	4743	4187	4992	2004	1856
Augusti	3327	3580	3189	1792	1542
September	1489	1579	1676	711	1281
Oktober	841	221	387	283	117
November	219	300	133	137	299
December	314	218	577	485	1596
Summa	19845	15792	17184	10769	12122
Medel	1654	1316	1432	897	1010

*Innefattar besökare enligt tabell 1 a samt särskilda evenemang i Näsvalssalen, Logen samt Fornminnesparken.

Tabell 1b

	Antal vuxna	Antal vuxna+	Antal barn	
Januari	369	369	223	
Februari	442	889	426	
Mars	748	986	584	
April	540	657	404	
Maj	3	50	82	
Juni	592	592	169	
Juli	1110	1163	693	
Augusti	1099	1113	429	
September	701	920	361	
Oktober	63	63	54	
November	24	281	18	
December	927	1368	228	
Summa	6618	8451	3671	= 12122

Antal vuxna = Betalande vuxna, fria vuxna, inträde med årskort vuxen, grupp vuxna

Antal vuxna + = Samma som ovan + extraevenemang Näsvalssalen, Logen och Fornparken

Antal barn = Betalande barn, fria barn, inträde med årskort barn, grupp barn

Tabell 2

UTSTÄLLNINGEN "I STEREOSKOPET: SACRED LEGACY - EDWARD S. CURTIS AND THE NORTH AMERICAN INDIAN OCH BILDER AV NILS THOMASSON

Turister på skidorterna förmedlas en bild av området som på flera sätt har rötter kring år 1900. Fjällmuseet strävar efter att ge besökarna nya och jämförande perspektiv och en diversifierad bild av fjällvärlden. Detta arbete sker inom ramen för ett tema, *Stereoskop – bilder av oss och dem*. Återupptäckten av en stereoskopbild på ett grönländskt par i Härjedalens Fornminnesförenings samling gav en nyckel till en ny utställning, som visades under vårvintern och sommarsäsongen t o m september.

Utställningen *I stereoskopet*. I fokus ett stereoskop, med laterna magica-projektion i bakgrunden, båda från Fornminnes-föreningens samlingar.

Med stöd av Sundsvalls museum förmedlades kontakt Cardozo Fine Art i Minneapolis, som producerat utställningssviten *Sacred Legacy - Edward S. Curtis and the North American Indian*. Omgående väckte Fjällmuseet tanken på att kombinera den amerikanska bildsviten med fotografier av den samiske fotografen Nils Thomasson, som delvis verkade under samma tid som Curtis. De frågeställningar som de sammanförda bilderna väckte visade sig vara mycket mångbottnade. Ett större antal utställningstexter nyproducerades därför helt, och handlade om Curtis och Thomassons respektive bakgrund och olika förutsättningar som fotografer, nordamerikanska och svenska förhållanden, äldre fotografisk teknik, identitetsfrågor kopplade till avbildningar i traditionell dräkt, det förra sekelskiftets konstnärliga strävanden, men också samma periods rasbiologiskt motiverade avbildningar av människor. En dramadokumentär om nordamerikanska indianers nutida liv kunde visas kostnadsfritt med stöd av Smithsonian Institution. Bilderna kompletteras av ett urval föremål Härjedalens Fornminnesförenings samlingar, vars syfte var att stödja och belysa utställningens frågeställningar. Fotografier, texter och föremål gestaltades tillsammans en ny helhet. Utställningen producerades med ekonomiskt stöd från Läns kulturen/Regionförbundet, Härjedalens kommun och med sponsring från Lim & Handtryck i Göteborg samt med stöd av egen personal samt personal från Jamtli och Härjedalens kommun. Brunflo Antik och Sportstugan i Funäsdalen lånade ut rekvisita. Det pedagogiska arbetet beskrivs ovan.

PROJEKTET "ROMSKA SPÅR – TILLGÄNGLIGGÖRANDE AV VÄGAR, PLATSER, BERÄTTELSE"

Hösten 2014 påbörjade Fjällmuseet projektet *Romska spår – tillgängliggörande av vägar, platser, berättelser* baserad på en förstudie från 2013. Syftet har i korthet varit att på olika sätt synliggöra platser med romsk anknytning i Jämtlands län. Projektet genomfördes med stöd av Regionförbundet-Läns kulturen och Härjedalens kommun. Härjedalens Fjällmuseum bjöd in det *Romska kulturcentret i Malmö* (RKC) under perioden 2014-09-06—12 och deras utställning/projekt *Romernas nordiska kulturhistoria*, som även inkluderade en romsk vagn.

I samband med detta genomförde kulturcentret kulturverkstäder för barn och unga, liksom två konserter med dans- och musikgruppen *Flamenco del Sur* från Lund. Verkstäderna berörde såväl modernt som äldre romskt liv som demokratifrågor.

Parallellt genomförde Härjedalens Fjällmuseum en fotoutställning med ett fåtal bilder av romer och resande som finns bevarade i Jamtlis annars omfattande fotoarkiv. Frågeställningen rörde just den dåliga representationen av romer och resande i arkiven. Utställningen var på plats året ut.

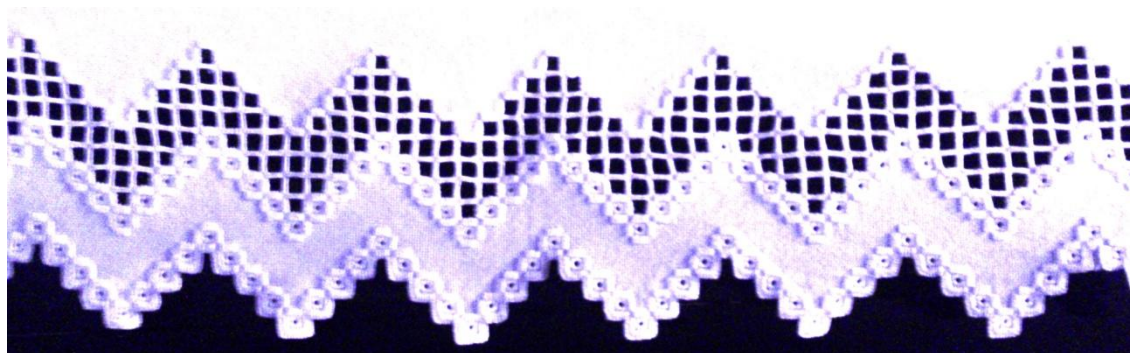

Foto: Mikael Andersson, TH.

Responser från skolor, allmänhet, turistnäringens företrädare samt media har varit mycket positiv. RKC:s enkätundersökning pekar på samma sak. Projektet har svarat mot målsättningen att öka kunskapen om romer, att synliggöra romsk närvaro samt att sprida intresse för och kunskap om romskt liv idag - dels bland en bredare allmänhet, men också bland barn och unga i Härjedalens kommun. Projektet har också medverkat till en diskussion om hur beskrivningen av olika grupper kan breddas vid Fjällmuseet. Uppteckningar av minnen har kunnat göras, men kulturmiljöaspekten måste prioriteras ned pga bristande finansiering. Det pedagogiska arbetet beskrivs ovan.

UTSTÄLLNINGEN "MED PASSION FÖR SLÖJD!"

Under perioden 2014-06-22--2014-09-30 kunde museets besökare möta några skickliga och engagerade slöjdare från västra Härjedalen. Med avstamp i gamla material och tekniker skapar de ny slöjd för vår tid. Under säsongen fanns de ibland också på plats och berättar om sitt arbete. Utställningen byggde vi upp tillsammans. Deras arbeten smögs in bland de gamla föremålen i basutställningen. Våra "slöjd-passionistas" var Ann-Mari Bergström, Funäsdalen (tenntrådsarbeten), Karin Blomkvist, Funäsdalen (yllebroderi), Eva Carlsson, Hede (karvsnitt, trådarbeten, textil), Elsebritt "Bitte" Hamrin, Funäsdalen (broderi och knypplad spets), Siv Myhr, Ljusnedal (flaknäver, rönnbark och textil) samt Birgitta Warensjö, Funäsdalen (spånkorgar).

Norskt broderi av Bitte Hamrin.

UTSTÄLLNINGEN "FJÄLLAKVARELLER" AV LEIF NORDLÖF

Under perioden 2014-01-01--05-04 uppläts Café Gästis som galleri för konstnären Leif Nordlöfs akvareller med fjällmotiv i både stora och små format. Verken fanns till försäljning, ett bra sätt att nyttja lokalen för mindre utställningar och locka till ytterligare kafébesök.

UTSTÄLLNINGEN "PETER BUCAR: MOT NYA HORIZONTER

Med start på Luciadagen ställdes Karolinarummet i ordning för Peter Buchar, som ställer ut en svit oljemålningar med betoning på landskap. Västra Härjedalen har attraherat konstnärer under snart sagt hundra år. Många av dessa har ägnat sig åt landskaps- och naturskildringar, och vi är tacksamma över möjligheten att knyta an till den traditionen med Peters arbeten. Peter Buchar är även en välkänd skidåkare och pionjär från 1970-talets hot dog-era, och en bekant person i området. Konstverken finns till försäljning.

Peter Buchar.

UTSTÄLLNINGEN "LEVANDE VATTEN"

Fr o m den 13 december finns fotoutställningen *Levande vatten* på plats i Café Gästis. Unika bilder av levande vattenmiljöer visas tillsammans med naturlyriska texter ur författaren, fotografen och biologen Lars Normans bok med samma namn som utställningen.

PROJEKTET "FJÄLLANDSKAP: BETYDELSEN AV KULTURELLA EKOSYSTEMTJÄNSTER".

Institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet har beviljats medel av Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län till forskningsprojektet *Fjällandskap: betydelsen av kulturella ekosystemtjänster* för perioden 2013-2015. Målet är att undersöka och utveckla hur värdering av fjällandskapets kulturarv och identitet kan integreras och stärka en samlad bedömning vid planering, förvaltning och bevarande av natur- och kulturmiljön. Till projektet har knutits en projektgrupp, där museichef Ola Hanneryd vid Fjällmuseet ingår tillsammans med Ingegärd Eliasson, projektledare och professor i naturgeografi, Göteborgs universitet, Igor Knez, professor i psykologi, Högskolan i Gävle, Ingrid Martins Holmberg, seniorforskare i kulturvård, Göteborgs universitet, Susanne Fredholm, doktorand i kulturvård, Göteborgs universitet, Malin Weijmer, doktorand i kulturvård, Göteborgs universitet, Ewa Ljungdahl, arkeolog, Gaaltije, Eva Karlsson, antikvarie, Länsstyrelsen i Jämtlands län och Helena Eriksson, enhetschef vid Naturvårdsenheten, Länsstyrelsen i Jämtlands län. Fjällmuseets medverkan och resor bekostas enligt avtal inom ramen för projektet. Ola Hanneryd deltog inom ramen för projektet också i Naturvårdsverkets konferens *Storslagen fjällmiljö* i Östersund 2014-05-13--14 med ett föredrag om "fjällbilden", ur kulturhistorisk synpunkt.

PROJEKTET "VISNINGSBUNKRAR I FUNÄSDALEN"

Projektet har bl a innefattat fysiskt tillgängliggörande av ett antal bunkrar från beredskapsåren i Fornminnesparken. Under året avslutades projektet med att tre av bunkrarna försågs med eluttag och belysning. En farlig entrélucka lagades.

BEREDSKAPSTID

Tillsammans med Härjedalens Fornminnesförening påbörjades ett arbete för att uppmärksamma beredskapsåren och 70-årsjubileet för Andra världskrigets slut. Fornminnesföreningen har genomfört ett antal intervjuer med äldre personer i området. Materialet skall presenteras i en ny utställning 2015.

SOCKENKYRKONÄTVERKET

Museichef Ola Hanneryd har deltagit i det s k Sockenkyrkonätverkets möten under året. Nätverket vill bidra till att bevara och sprida kunskap om sockenkyrkorna i Sverige och arbetar i nära samverkan med Kungl. Vitterhetsakademien. Arbetet hålls samman av en grupp bestående av bl a Sten Rentzhog, Ingrid Sjöström, Leifh Stenholm och Ola Hanneryd, till vilka har knutits ett antal akademiledamöter. Nätverket är en utmärkt möjlighet att hålla sig à jour med aktuella kulturmiljöfrågor, forskning och debatt inom kyrkoområdet. Resorna inom projektet har bekostats av akademien.

PUBLIKATIONER OCH FÖREDRAG

Ola Hanneryd medverkade 2014 med en artikel om pilgrimsleder i Svenska kyrkans bok om det kyrkliga kulturarvet, *Tusen år till*, samt i *Jämten 2015* med en artikel om fotografierna Edward S. Curtis och Nils Thomasson. Han deltog också i Naturvårdsverkets konferens *Storslagen fjällmiljö* i Östersund 2014-05-13--14 med ett föredrag om "fjällbilden", ur kulturhistorisk synpunkt. Föredraget ingick i en presentation av projektet *Fjällandskap: betydelsen av kulturella ekosystemtjänster*.